UNIVERSITATEA BABEŞ-BOLYAI
BABEŞ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

HUNGAROLÓGIA
DOKTORI
ISKOLA

A **Hungarológia Doktori Iskola** hallgatóinak éves konferenciája

Program- és absztraktfüzet

2026. április 25.

2026. április 25. | Bölcsészettudományi Kar, Popovici terem | 09:00-19:00

TARTALOMJEGYZÉK

5 **A konferencia szakmai bizottsága**

6 **Plenáris előadó**

7 **A konferencia szervezői**

9 **Program**

14 **Az előadások összefoglalói**

15 **Domokos Boglárka Orsolya**
A magyarói családi helyragok mai használata:
generációs mintázatok egy mezoségi nyelvjárásban

16 **Ambrus Dorottya**
„...és kialakul ez a gyűlölet a saját nyelved iránt."
Az anyanyelv mint kihívás a kétnyelvűségben

17 **Kovács Péter Zoltán**
Vannak-e még „kötelezők"?
A középiskolai kánon és a diákok olvasási szokásai

18 **Kádár Gergő**
Kritikus és hipokrita.
Gondolkodás az Édenben, Édenen kívül és Camus *Pestis*ében.

19 **Máthé-Farkas Zoltán**
A Jób 3 metaforái Komáromi Csipkés fordításjegyzeteiben.
Egy héber bibliai költemény szövegének denzitása magyarul

20 **Tulogdi Mónika**
Börtöntapasztalat és íróvá válás: Haller János fogarasi börtönévei
íróvá alakulásának szempontjából

21 **Császár Ágnes**
Adatgyűjtési dilemmák és módszertani finomhangolás
egy empirikus beszédaktus-kutatásban

22 **Kosztándi Tímea Ildikó**
A humor társalgásszerkezeti beágyazottsága két informális eseményen

23 **Moga Petra**
Régi ízek új köntösben – Egy 21. századi napló tanulságai

24 **Tőtős Dorottya**
A dekadenciától a szecesszióig és vissza. Névcsere a modernizmus forrásvidékén

25 **Nagy Anita-Apollónia**
Tizenéveseknek beszélni el a háborút? Az első világháború és az ifjúsági lapok

26 **Röser Julianna**
Reményen túli reménykedés Szerb Antalnál

27 **Szebeni Zsuzsa**
Szilvássy Carola szerepe az Erdélyi Helikon köreiben

28 **Gudor Noémi**
Jósika Miklós külföldi karrierépítési modellje

29 **Jakab Júlia**
Pálmay Ilka Amerikában. Egy transzatlanti karrierkísérlet rekonstrukciója

30 **Furus Zsolt**
A kolozsvári Nemzeti Színház intézményi működésének arculata(i): botrány Bethlen Kata színháztól kért kölcsöne körül

A konferencia szakmai bizottsága

dr. Benő Attila
egyetemi tanár

dr. Tánczos Vilmos
egyetemi tanár, az MTA külső tagja

dr. Zabán Márta
egyetemi adjunktus

Plenáris előadó

Selyem Zsuzsa
habilitált egyetemi docens

A konferencia szervezői

Balló Ignác-Norbert

Balog Alexandra

Furus Zsolt

Gudor Noémi

Lázár Kinga

Moga Petra

Nagy Anita-Apollónia

PROGRAM

09:00 Megnyitó
T. Szabó Levente (Hungarológia Doktori Iskola, igazgató)

09:00-09:40 Plenáris nyitóelőadás
Selyem Zsuzsa (habilitált egyetemi docens):
Állati jelenlét Krasznahorkai prózájában

09:40-10:00 **Kérdések, szakmai eszmecsere**

10:00-10:20 **Kávészünet**

10:20–10:40 **Domokos Boglárka Orsolya**
A magyarói családi helyragok mai használata:
generációs mintázatok egy mezőségi nyelvjárásban

10:40–11:00 **Ambrus Dorottya**
„…és kialakul ez a gyűlölet a saját nyelved iránt."
Az anyanyelv mint kihívás a kétnyelvűségben

11:00–11:20 **Kovács Péter Zoltán**
Vannak-e még „kötelezők"? A középiskolai kánon
és a diákok olvasási szokásai

11:20–11:40 **Kádár Gergő**
Kritikus és hipokrita. Gondolkodás az Édenben,
Édenen kívül és Camus *Pestis*ében

11:40–12:00 **Kávészünet**

12:00–12:20 **Máthé-Farkas Zoltán**
A Jób 3 metaforái Komáromi Csipkés fordításjegyzeteiben.
Egy héber bibliai költemény szövegének denzitása magyarul

12:20–12:40 **Tulogdi Mónika**
Börtöntapasztalat és íróvá válás: Haller János fogarasi börtönévei íróvá alakulásának szempontjából

12:40–13:00 **Császár Ágnes**
Adatgyűjtési dilemmák és módszertani finomhangolás egy empirikus beszédaktus-kutatásban

13:00–13:20 **Kosztándi Tímea Ildikó**
A humor társalgásszerkezeti beágyazottsága két informális eseményen

13:20–13:40 **Moga Petra**
Régi ízek új köntösben – Egy 21. századi napló tanulságai

13:40–15:00 **Ebédszünet**

15:00–15:30 **A korábbi konferenciakötet bemutatója**
Bemutatják a kötet szerkesztői: Domokos Boglárka Orsolya, Jakab Júlia, Mitruly Árpád és Tőtős Dorottya

15:30–15:40 **Kávészünet**

15:40–16:00 **Tőtős Dorottya**
A dekadenciától a szecesszióig és vissza. Névcsere a modernizmus forrásvidékén

16:00–16:20 **Nagy Anita-Apollónia**
Tizéneveseknek beszélni el a háborút? Az első világháború és az ifjúsági lapok

16:20–16:40 **Röser Julianna**
Reményen túli reménykedés Szerb Antalnál

16:40–17:00 **Kávészünet**

17:00–17:20 **Szebeni Zsuzsa**
Szilvássy Carola szerepe az Erdélyi Helikon köreiben

17:20–17:40 **Gudor Noémi**
Jósika Miklós külföldi karrierépítési modellje

17:40–18:00 **Jakab Júlia**
Pálmay Ilka Amerikában.
Egy transzatlanti karrierkísérlet rekonstrukciója

18:00–18:20 **Furus Zsolt**
A kolozsvári Nemzeti Színház intézményi működésének arculata(i): botrány Bethlen Kata színháztól kért kölcsöne körül

18:20–18:40 **Szünet**

18:40–18:45 **Öt perc posztdoktori! A Hungarológia Doktori Iskola igazgatójának a rövid tájékoztatója a posztdoktori lehetőségekről**

18:45–19:05 **A konferencia szakmai bizottságának díjai, összefoglaló megjegyzései.**

Ho - J
Magy - Maw
Sch - Sy

AZ ELŐADÁSOK ÖSSZEFOGLALÓI

Domokos Boglárka Orsolya
Tudományterület: nyelvtudomány

Témavezető:
dr. Benő Attila

A magyarói családi helyragok mai használata: generációs mintázatok egy mezőségi nyelvjárásban

A tanulmány a magyarói tájnyelv egyik sajátos morfológiai jelenségének, a családi helyragok használatának vizsgálatára vállalkozik. A Mezőség archaikus nyelvjárási rétegéhez tartozó településen ma is előfordulnak olyan alakok, mint az *Albertni* vagy a *Jánosnitt*, amelyek a személyekhez és családokhoz kapcsolódó térbeli viszonyokat fejezik ki. A kutatás célja e formák morfológiai felépítésének, funkcionális sajátosságainak és diskurzusbeli szerepének feltárása, valamint annak vizsgálata, hogy miként jelennek meg a különböző korosztályok nyelvhasználatában. Az elemzés a doktori kutatás keretében készült, és félig strukturált interjúk spontán beszédanyagára épül. A feldolgozás során kvalitatív és kvantitatív módszereket egyaránt alkalmaztam, amelyek lehetővé teszik a családi helyragok morfológiai típusainak és használati mintázatainak feltérképezését. A vizsgálat arra keresi a választ, hogy ezek a nyelvi formák milyen szerepet töltenek be a helyi kommunikációban, milyen névtípusokhoz kapcsolódnak, és milyen tényezők befolyásolják használatukat. A kutatás rámutat arra, hogy ezek a formák a magyar esetrendszer archaikus rétegének továbbélését képviselik, ugyanakkor használatuk generációs különbségeket mutat, ami a nyelvi változás folyamatára is utal.

Ambrus Dorottya
Tudományterület: nyelvtudomány

Témavezető:
dr. Benő Attila

„...és kialakul ez a gyűlölet a saját nyelved iránt." Az anyanyelv mint kihívás a kétnyelvűségben

Az erdélyi magyar beszélőközösségekben a kétnyelvűség sokféle helyzetben és módon jelenik meg. Gyergyószentmiklósi és maroshévízi magyar anyanyelvű középiskolásokkal készített interjúk anyaga alapján azt vizsgálom, hogy a kétnyelvű környezetben élő fiatalok hogyan viszonyulnak a nyelvhasználati kérdésekhez, valamint hogyan beszélnek a saját nyelvi tapasztalataikról. Az interjúalanyok megnyilatkozásaiból többféle attitűd körvonalazódik. Amellett, hogy az anyanyelv sok helyzetben a magabiztos kommunikációt és az azzal járó pozitív érzéseket jelenti a beszélők számára, az is felmerül, hogy esetenként bizonytalanság, frusztráció társul a magyarul való megszólaláshoz. Az interjúk vizsgálatán keresztül az anyanyelvhez kapcsolódó attitűd sokrétűségét szeretném feltárni árnyaltabb képet alkotva az magyar nyelv státuszáról a megkérdezettek körében.

Kovács Péter Zoltán
Tudományterület: irodalomtudomány

Témavezető:
dr. Berszán István

Vannak-e még „kötelezők”? A középiskolai kánon és a diákok olvasási szokásai

Előadásom szorosan kapcsolódik doktori kutatásomhoz, melynek keretében az erdélyi, magyar tanítási nyelvű osztályba járó középiskolás diákok olvasási szokásait és azoknak az oktatási kánonhoz való viszonyát elemeztem. Az előadásban röviden vázolom a kutatás főbb eredményeit, melyeket a romániai magyar nyelv- és irodalomtanítás gyakorlatának fényében elemzek, valamint igyekszem leírni az iskolai olvasmányok helyzetét, azok státuszának változását és egyéb olvasmányokkal való kapcsolatát a célcsoport körében. Végül azt is megvizsgálom, hogy lehetséges-e bizonyos olvasótípusokat elkülöníteni az alapján, hogy milyen mértékben és milyen egyéb olvasmányok kíséretében olvassák a kanonikus szerzőket.

Kádár Gergő
Tudományterület: irodalomtudomány

Témavezető:
dr. Berszán István

Kritikus és hipokrita.
Gondolkodás az Édenben, Édenen kívül és Camus *Pestis*ében.

Albert Camus a következő Defoe-mottóval indítja a *Pestis* című regényét: „Egyfajta rabságot másfajta rabsággal ábrázolni éppoly észszerű, mint létező dolgot nem létezővel." Miként létesül ilyen közvetlen kapcsolat ész – tudat és gondolat – és bármilyen rabság között? A gond és gondolat között fennálló nyilvánvaló etimológiai kapcsolatot kiegészíti ezek fogalmi és narratív-mitológiai viszonya is. A *Biblia* szerint ugyanis az ember legelső gondolatában a meztelenség gondja adódott. A következő narratív mozzanatban viszont már Káint látjuk, aki testvérgyilkosságra is hajlandó, csak hogy ne kelljen elgondolnia önnön romlottsága gondját. Nézetem szerint a bölcsészettudományokat átitató kritikai ethosz megértéséhez járulhat hozzá, ha utánaindulunk, milyen fogalmat alkot Camus *Pestis*e a gondot érvényre juttató és ellene kiálló *kritikus*, illetve a gond elől mindenáron kitérő *hipokrita* figurájáról.

Máthé-Farkas Zoltán
Tudományterület: irodalomtudomány

Témavezető:
dr. Gábor Csilla

A Jób 3 metaforái Komáromi Csipkés fordításjegyzeteiben. Egy héber bibliai költemény szövegének denzitása magyarul

Denzitás – Walter Brueggemann kifejezése ez a Héber Biblia szövegének sajátosságáról. Ez a sűrűség-tömörség főként a költői szövegek sajátja – Jób könyve 3. részének költeménye egyik szemléltetése lehet ennek, akár héberül, akár magyarul. Jób könyve Kr. e. 400 körül keletkezett, a keresztyénséghez elérkezett teljes Ószövetség héber szövegének ma elérhető legkorábbi változata 1010-re keltezett; Komáromi Csipkés György 1654-et jegyzett Bibliájában a Jób könyve végén. A debreceni tudósnak a Jób 3-ról készült fordítása nagymértékben ekvivalens a héber forrásszöveggel, noha néhány helyen eltér attól, akár más metaforát is alkot. Jelen vizsgálat célja (részlegesen) számba venni a jelzett szöveg metaforáit, azok típusait, szólni a magyar változatban megjelenő eltérésekről és azok jelentésalkotásáról.

Tulogdi Mónika
Tudományterület: irodalomtudomány

Témavezető:
dr. Gábor Csilla

Börtöntapasztalat és íróvá válás: Haller János fogarasi börtönévei íróvá alakulásának szempontjából

I. Apafi Mihály Erdélyi Fejedelemségének terjedelmes időszakában, a fejedelemség sokat kutatott/vitatott kül- és belpolitikai működésének évtizedeiben két jelentős főúri szervezkedés próbálta a fejedelmi hatalmat megingatni: a Bánffy Dénes- és a Béldy Pál-féle összeesküvés.

Haller János erdélyi kancellárt, a 17. századi emlékiratírók szövegeiben a „jámbor ember"-ként említett politikust a Béldy-összeesküvésben való részvételéért megnótázták, és ennek következtében több évig raboskodott Fogaras várában.

A fogság- és börtöntapasztalat kora újkori irodalmi reprezentációjának tekinthető a kegyes szívű politikus, Haller János írói munkássága is. A *Pajzs* és a *Hármas história* a szerző fogarasi raboskodása idején keletkezett. Az előadás a börtöntapasztalat és az íróvá válás összefüggéseinek, kontextusainak, a börtönirodalomhoz sorolható Haller-fordítások kezdeti recepcióinak kutatási eredményeit, következtetéseit szeretné bemutatni.

Császár Ágnes
Tudományterület: nyelvtudomány

Témavezető:
dr. Benő Attila

Adatgyűjtési dilemmák és módszertani finomhangolás egy empirikus beszédaktus-kutatásban

A kontrasztív pragmatika különböző kísérleti módszerei a múlt század utolsó két évtizedében kezdtek elterjedni; a logisztikai okok mellett azért is mutatkozott szükség a kifejlesztésükre, mert egy beszédaktus természetes adatgyűjtéssel való tanulmányozása egyrészt rendkívül nehéz, másrészt a vizsgálat céljától függően nem is mindig adekvát módszer, főleg, ha az összehasonlíthatóságot is fontos szempontként kezeljük. Ugyanakkor ezeknek a kísérleti módszereknek, még ha több problémára szolgálnak is válaszként, tagadhatatlanul komoly hiányosságaik is vannak, s alkalmazásukkor épp ezért elengedhetetlen a körültekintő tervezés. Előadásomban arról szeretnék áttekintést nyújtani, hogy milyen módszertani dilemmák merülnek fel egy célzottan regionális empirikus beszédaktus-kutatás előkészítésekor, s hogy milyen megoldások kínálhatók az alkalmazott kísérleti módszerek optimalizálására.

Kosztándi Tímea Ildikó
Tudományterület: nyelvtudomány

Témavezető:
dr. Benő Attila

A humor társalgásszerkezeti beágyazottsága két informális eseményen

Kutatásomban két informális eseményen készült hangfelvétel alapján vizsgálom meg, hogy mikor, milyen esetekben lép színre humoros nyelvi megnyilvánulás egy székelyföldi település társas eseményein. Azt vizsgálom, hogy vannak-e olyan témák, amelyek előidézik a humoros megjegyzéseket, és hogy ezek a humoros nyelvi megnyilvánulások milyen módon, formában valósulnak meg, hogyan ágyazódnak a társalgás mozzanataiba, és miként alakítják a diskurzus menetét. Megnézem, felismerhető-e szabályszerűség arra vonatkozólag, hogy mikor, milyen kontextusban tör felszínre egy-egy humoros szokatlan képi elem, milyen tényezőktől függ ennek a jelenségnek a jelentkezése. Azt vizsgálom, hogy a fentebbi kérdésekre a válasz mennyire tér el és miben közös a két eseményen, tudva azt, hogy a két esemény résztvevői között nincs átfedés.

Moga Petra
Tudományterület: néprajztudomány

Témavezető:
dr. Tánczos Vilmos

Régi ízek új köntösben – Egy 21. századi napló tanulságai

A táplálkozás az ember alapvető szükséglete, ugyanakkor kulturálisan is meghatározott, hogy egyes térségekben mit fogadnak el élelmiszerként, illetve azokat miként dolgozzák fel és kombinálják. Előadásomban arra reflektálok, hogy egy gyergyószentmiklósi, vendéglős felmenőkkel rendelkező székely–örmény háztartásban miként élnek tovább a hagyományos ízek, valamint hogyan újulnak meg a 21. századi trendeknek és lehetőségeknek köszönhetően. Bemutatom azt is, hogy a háziasszonyok milyen újításokat vezetnek be, amelyek révén áthidalják a hétköznapi étkezések egyhangúságát. Kitérek továbbá arra, hogy az egyes ételekhez milyen családi rítusok kapcsolódnak, illetve hogy a család háziasszonyainak kreativitása és gasztronómiai műveltsége milyen forrásokból táplálkozik. Elsődleges forrásom egy közel 15 éven át vezetett napló, amelyet 2004-ben egy akkor 14 éves fiú kezdett írni, aki ma már családapa. A tartalomelemzést a család különböző tagjaival készített mélyinterjúk egészítik ki és támasztják alá.

Tőtős Dorottya
Tudományterület: irodalomtudomány

Témavezető:
dr. T. Szabó Levente

A dekadenciától a szecesszióig és vissza. Névcsere a modernizmus forrásvidékén

A századfordulós irodalom átfogó megnevezésére az irodalomtörténet a terminológiai lehetőségek széles spektrumából válogathat. A fin de siècle, a l'art pour l'art, az esztétizmus, a szecesszió és a dekadencia a századforduló világnézetének, művészeteszményének és poétikájának sajátos szemléletét képviseli és közvetíti. Ezek az egymást kiegészítő perspektívák azonban más-más presztízzsel rendelkeznek, következésképp a vonzáskörükbe sorolt műalkotások sem egyformán kanonizálódtak. Előadásomban azt tárom fel, ahogy az irodalmi szecesszió 20. századi konceptualizálása kiszorította a modernizáció forrásvidékéről a dekadenciát – miközben annak számos világképi és stiláris invencióját eltulajdonította. A kutatás tétje egyrészt az, hogy ezek azonosításával megcáfolja azt a vélekedést, hogy a dekadencia csak zárványszerű, kifutás nélküli művészi jelenség lett volna a magyar irodalomban. Másrészt azokra a perifériku, de jelentős életművekre és jelenségekre kívánom ráirányítani a figyelmet, amelyeket az átfogó áramlat szerepével kitüntetett szecesszió tett láthatatlanná.

Nagy Anita-Apollónia
Tudományterület: irodalomtudomány

Témavezető:
dr. T. Szabó Levente

Tizenéveseknek beszélni el a háborút? Az első világháború és az ifjúsági lapok

Noha az első világháború visszafordíthatatlan társadalmi, kulturális és politikai következményekkel járt, paradox módon hatékonyan felgyorsította a magyar ifjúsági irodalom professzionalizációját. A 20. század eleji események nemcsak a fennálló társadalmi rendszerekben idéztek elő változásokat, hanem jelentős mértékben hozzájárulnak a gyermek- és serdülőkor szociológiai és pszichológiai elkülönüléséhez is, mindezzel pedig egy olyan közeget hoztak létre, amelyben az ifjúsági irodalmi tendenciák kibontakozhattak. Az előadás központi kérdése, hogy miként hatott az első világháború az ifjúsági lapokra. Az egyes médiumok hogyan ábrázolják a háború szörnyűségeit vagy éppen fedik el azokat? Felfedezhető-e háborúellenes hang? Miként hatott a háború az ifjúsági irodalmi szövegekre? A kérdések megválaszolása érdekében az előadás a *Zászlónk* (1902–1948) című ifjúsági lap vonatkozó számainak állandó rovatait és illusztrációit vizsgálja, kitekintést nyújtva más serdülőknek szánt vagy róluk szóló periodikára is.

Röser Julianna
Tudományterület: irodalomtudomány

Témavezető:
dr. Egyed Emese

Reményen túli reménykedés Szerb Antalnál

Kutatásomban az irodalmi munkásság és a tanári foglalkozás kapcsolatát keresem Szerb Antalnál. Ehhez kapcsolódik előadásom, amelyben az „és mégis" morálját vizsgálom annak tükrében, ahogyan Szerb Antal láttatta Zrínyi, Vörösmarty, Madách egyes műveit. Azaz hogyan és milyen történelmi korszakokban jön elő ez a gondolat Szerb szerint, aki a tanulmányaiban újra és újra tárgyalja ezt a jelenséget hol hosszabban, hol rövidebben a 30-as évek elejétől 1939-ig.

Szebeni Zsuzsa
Tudományterület: irodalomtudomány

Témavezető:
dr. Egyed Emese

Szilvássy Carola szerepe az Erdélyi Helikon köreiben

Nem csak Bánffy Miklós Erdélyi trilógiájának múzsája és ihletője kapcsán vonult be az irodalomba, szerepe megkérdőjelezhetetlen a helikoni találkozók szervezésében is. A háziasszony tisztjét három dáma látta el. Kemény János felesége, Gizella húga és báró Bornemissza Elemérné Szilvássy Carola, akinek oroszlánrésze van abban, hogy az Erdélyi Helikon ideája testté válhatott.

Nem csupán a helikoni találkozók megszervezése, érdemi hozzászólások a „színpártolás" és számos más témakörben, többek közt az a javaslat, hogy a beszélgetések egy része a kertben a tölgyfák alatt legyen.

Bánffy Miklóssal egyetemben nemcsak orosz bolsevista kiadványokat és filozófiai, teológiai, orvosi munkákat olvasott négy nyelven, hanem az Erdélyi Szépmíves Kiadóhoz benyújtott valamennyi kéziratot is véleményezte. A marosvécsi összejövetelek, a Helikon erdélyi és magyarországi estjeinek szervezése mellett tanácsadói, szerkesztői („cenzori") szerepe is nélkülözhetetlennek bizonyult. Ha emellé vesszük a Helikoni Líceumok (az irodalmi kör népszerűsítése oktatási intézményekben felolvasások és önálló estek formájában) és a Budapesti Könyvvásáron betöltött szerepe (diplomáciai lobbi tevékenysége), amely által az Erdélyi Helikon standja a legnépszerűbb lett az adott időszakban. A Liszt Ferenc Zeneakadémián való Erdélyi Helikon-bemutatkozás a kor művelődéstörténeti áttörése volt a Trianon utáni kulturális elnémítás után.

Az előadás ezt a különleges szerepkört járja körbe irodalomtörténeti, színháztörténeti, nőtörténeti szempontok alapján.

Gudor Noémi
Tudományterület: irodalomtudomány

Témavezető:
dr. Egyed Emese

Jósika Miklós külföldi karrierépítési modellje

Előadásom fókuszában Jósika Miklós külföldi karrierépítési modelljének vizsgálata áll. A bemutató feltérképezi Jósika Miklós karrierépítési és hálózati dimenzióit, rávilágítva arra, hogy milyen módon, milyen befolyások és vélemények hatása alatt alkot, milyen lehetőségei vannak a magyar irodalom (külföldi) perifériájáról, valamint milyen világirodalmi hatások érik emigrációja során. A kutatás Jósika életpályájának egy meghatározott szakaszát, személyes és intézményi kapcsolatainak viszonyrendszerét, recepciótörténetének egyes aspektusait, valamint maguknak az irodalmi alkotásoknak az értelmezését is bevonja annak érdekében, hogy átfogó képet nyújtson karrierépítési modelljéről.

Jakab Júlia
Tudományterület: színháztudomány

Témavezető:
dr. T. Szabó Levente

Pálmay Ilka Amerikában. Egy transzatlanti karrierkísérlet rekonstrukciója

A 19–20. század fordulójának technológiai és médiumbeli fejlődése nagymértékben hozzájárult az európai sztárszínészek globális jelenlétéhez. Az előadás Pálmay Ilka 1905–1906 között megvalósult, mindeddig marginalizált észak-amerikai működését rekonstruálja főként eddig ismeretlen sajtós források segítségével. Pálmay esetében az amerikai vendégjáték saját munkásságát többféle módon keretezte újra, amely egy a transzatlanti színházi mobilitás jelensége felől ragadható meg. Másrészt arra is rámutat a vizsgálódás, hogy miként alakította Pálmay a saját imázsát a magyar, monarchiabeli és kozmopolita identitásrétegek egyidejű mozgósításával. Emellett elemzi az egzotikusnak ható kelet-európaiság színpadi inszcenírozását és recepcióját, az etnikai színházakban – a New York-i német nyelvű Irving Place Theatre-ben és az Amerikai Magyar Színtársulattal való fellépésekben –, valamint a vaudeville közegében vállalt szerepeit.

Furus Zsolt
Tudományterület: színháztudomány

Témavezető:
dr. T. Szabó Levente

A kolozsvári Nemzeti Színház intézményi működésének arculata(i): botrány Bethlen Kata színháztól kért kölcsöne körül

Kutatásom a kolozsvári Nemzeti Színház intézményi működésének gazdasági, adminisztratív és jogi aspektusaira koncentrál. A 19. század második felének színházi világában, a pénzügyi átvilágítások és a bürokratikus intézményszervezés korszakában fennmaradnak azok az értékes iratok, amelyek betekintést engedhetnek a színház egyetlen évadának, egyetlen hónapjának vagy akár egyetlen napjának a lefolyásába. Jelen vizsgálat centrumában egy olyan levéltári irat áll, amely egy botrányos jogi helyzet kirobbanását tárja fel: az 1860-as években iktári gróf Bethlen Kata gróf Bánffy Miklósné (1810–1871) jelentős összegű kölcsönt vesz fel a kolozsvári Nemzeti Színház pénztárából, amelyet később nem fizet vissza a hitelezőjének. Előadásomban azt igyekszem körüljárni, hogy a „színpad mögé nézve" ez a helyzet mit árul el a 19. századi színház intézményi professzionalizációjának összefüggéseiről.